

Өткен тақырыпқа шолу

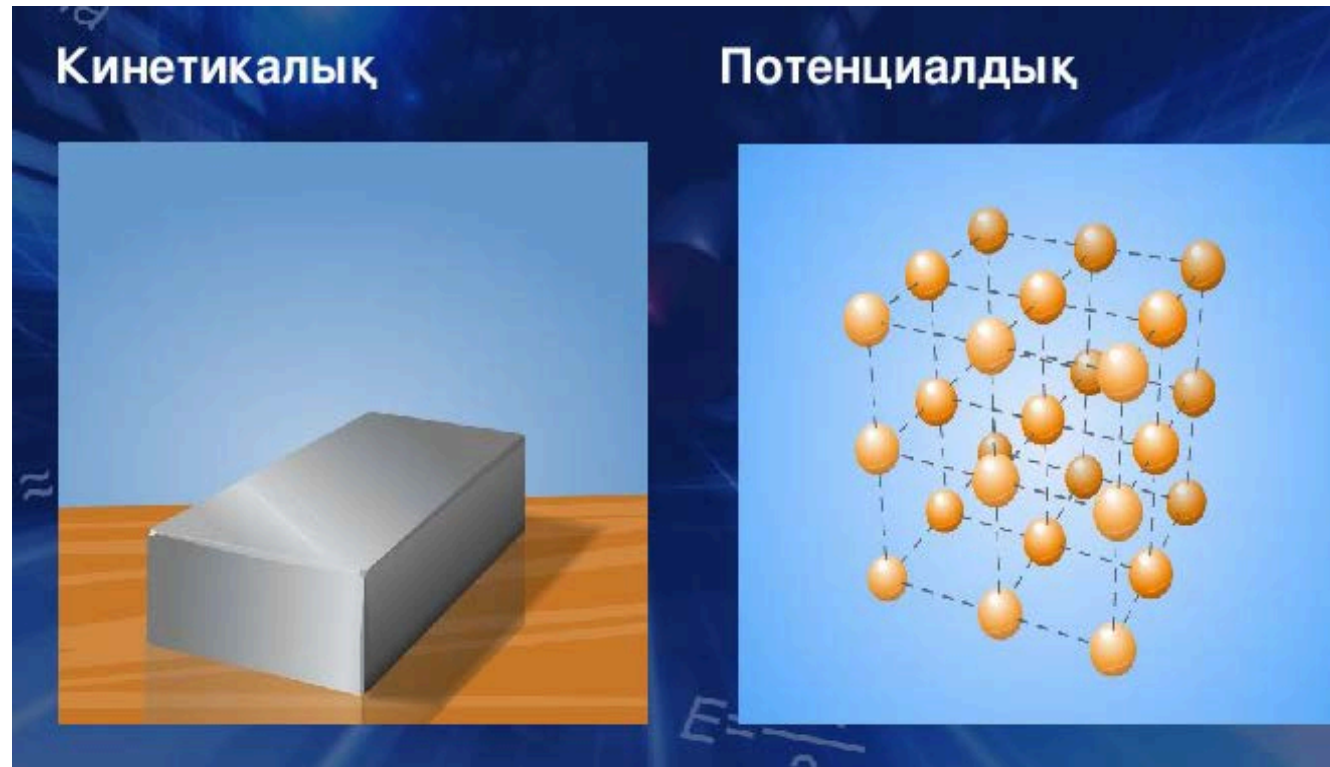
---

*Дененің ішкі энергиясы температураға
қалай байланысты?*

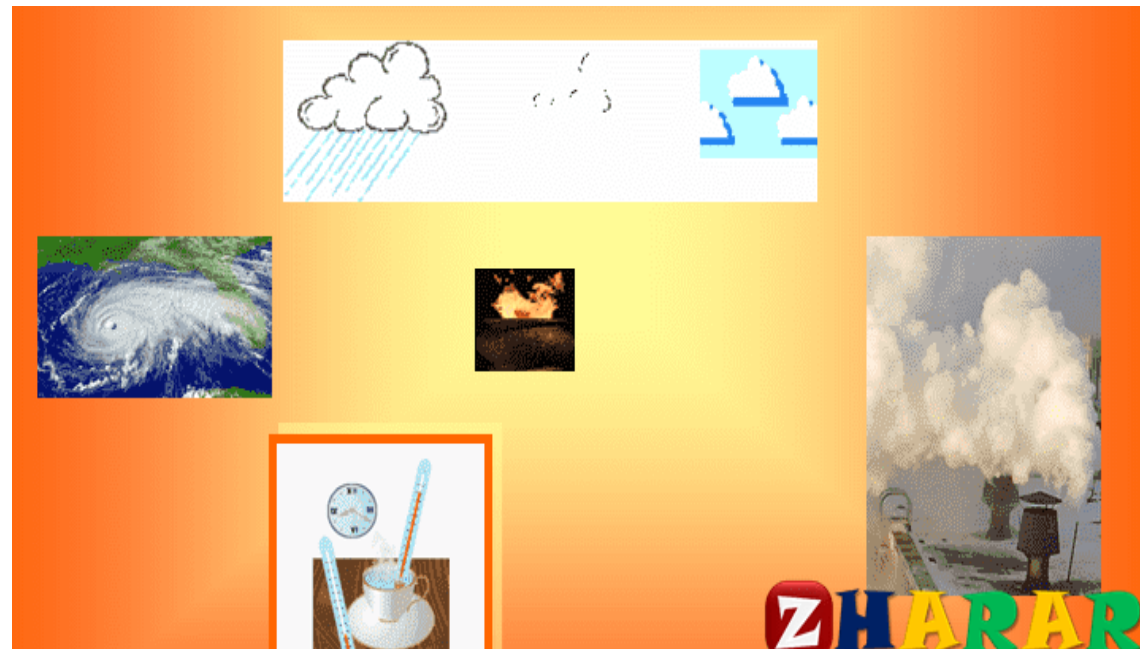
Дененің ішкі энергиясы дегеніміз не?

Оны өзгерту тәсілдері қандай?

Жылу алмасу дегеніміз не?

---

*Химиялық реакция дегеніміз не?
Химиялық реакциялар кезінде ішкі
энергия қалай өзгереді ме?*

Қызығушылықты ояту

Неге ыстық шайға салынған қасық ысиды?

Неге асхана ыдыстарының бөлігін пластмассадан жасайды?

Неге ыстық күндері ашық түсті киім киеміз? Қараны неге кимейміз?

✓ Бөлім: Жылулық құбылыстар

✓ *Сабақ тақырыбы: Жылу берілу түрлері. Жылуөткізгіштік, сәуле шығару, конвекция.*

№ 27 мектеп-лицей

Физика пән мұғалімі: Алимбекова Гауһар Абылхасымқызы

Жылу берілу түрлері.

Жылу өткізгіштік, сәуле шығару, конвекция

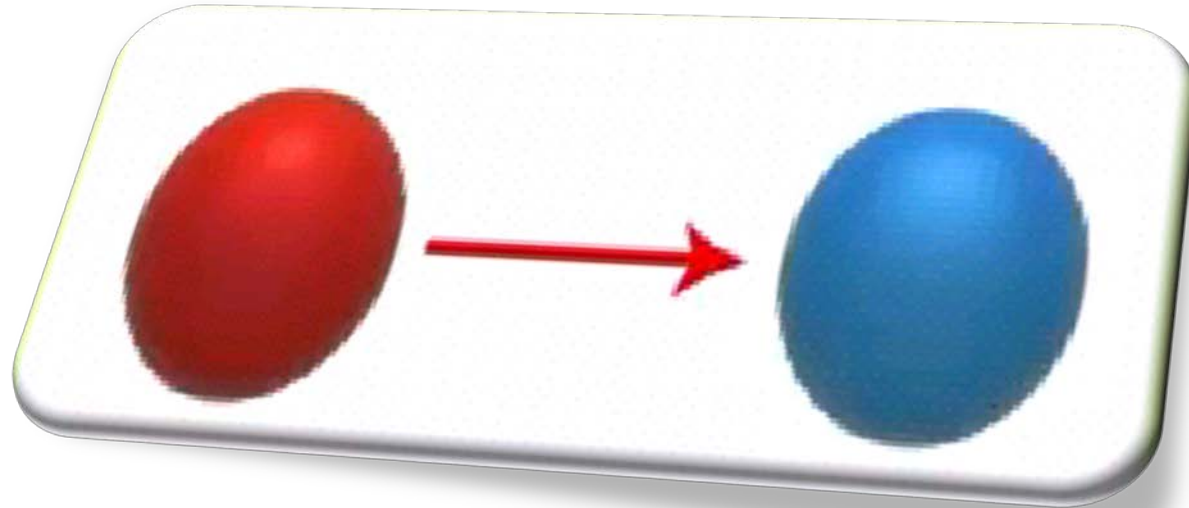
Оқу бағдарламасына сәйкес оқыту мақсаттары

8.3.2.2 – жылу берілудің түрлерін салыстыру

Бағалау критерийлері:

- ❖ **Жылу берілудің түрлерін ажыратады;**
- ❖ **Жылу берілу түрлеріне сипаттама береді;**
- ❖ **Жылу берілудің тәуелді болатын себебін зерделейді.**

Денемен жұмыс істемей немесе дененің өзі жұмыс істемей тұрғандағы ішкі энергияның өзгеру процесі *жылу берілу* деп аталады.

Жылу берілудің үш түрі бар:

1. жылу өткізгіштік.

2. конвекция

3. сәуле шығару

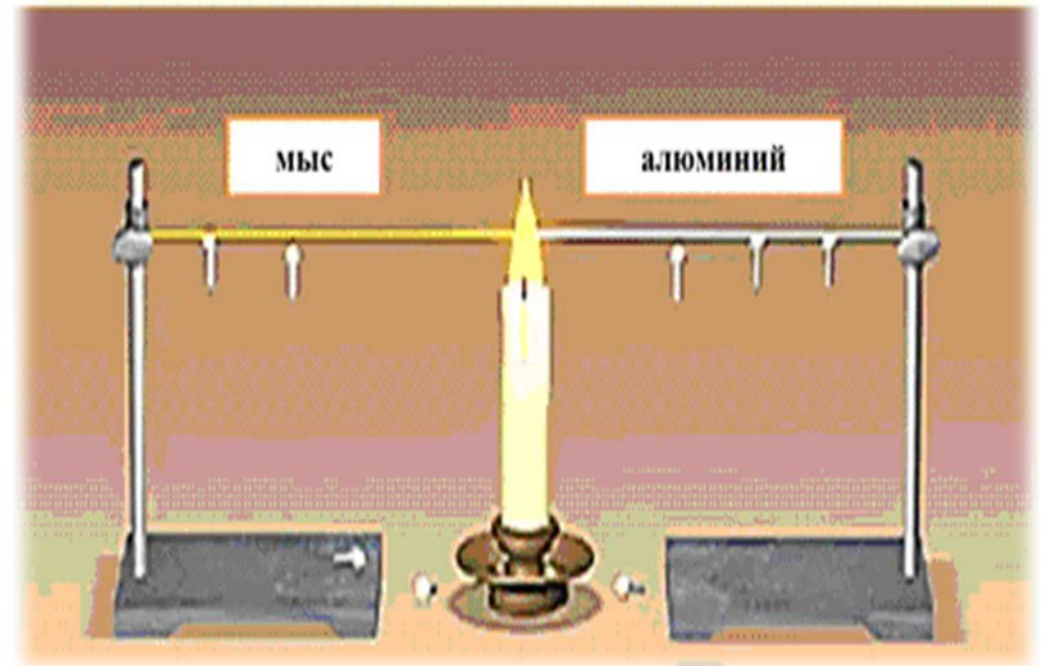
Жылуөткізгіштік

Жылуөткізгіштік ерекшелігі:

- қатты, сұйық және газдарда жүре алады;
- зат өзінің орнын ауыстырмайды;
- әртүрлі заттардың жылуөткізгіштігі түрліше болады.

Көбірек қыздырылған денеден азырақ қыздырылған денеге берілу құбылысы *жылуөткізгіштік деп аталады.*

Конвекция

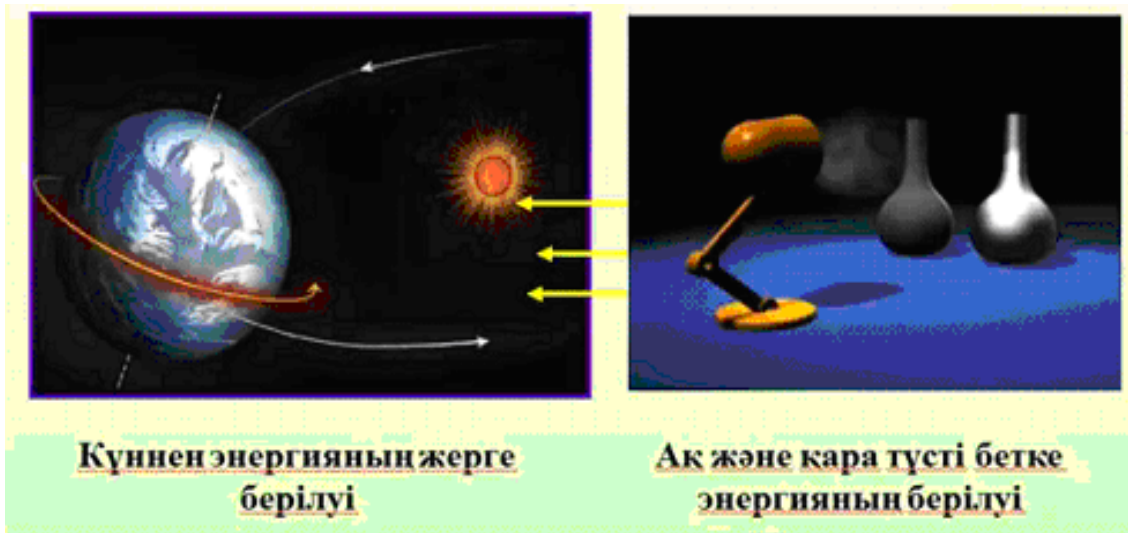
Конвекция дегеніміз — сұйықтың немесе газдың ағысы арқылы энергияның тасымалдануы барысында жылу алмасу процесі.

Конвекция ерекшелігі:

- Сұйықтарда және газдарда болады;
- Қатты денелерде және вакуумда болмайды;
- Газдар мен сұйықтар өздерінің орындарын алмастырады;
- Газдар мен сұйықтарды төменнен бастап қыздырады.

Сәуле шығару

- Сәуле шығару (сәулелік жылу алмасу) деп электрмагниттік толқындар көмегімен бір денеден екінші денеге энергияның берілу процесін айтамыз.
- Сәулелену энергиясының дененің ішкі энергиясына айналуын жұтылу деп атайды.

Сәуле шығару ерекшелігі:

- Кез-келген затта жүре алады;
- Дене температурасы артқан сайын сәуле шығару қарқындылығы артады;
- Вакуум арқылы да таралады;
- Қара денелер сәулені көбірек жұтады, ал ақ денелер керісінше сәулелерді көбірек шағылдырады.

1- тапсырма

Жылу беріудің түрлерінің тұрмыста қолданылуы

Үтік

Тепловизор

Термос

Батарейя

1. Жылуөткізгіштік
2. Конвекция
3. Сәулелену

Бағалау критерийлері:

- Жылу беріудің түрлерін ажыратады.

Дескрипторлар :

- Жылу берілу түрлерін белгілейді.

«Мәреге жету» әдісі

1-қадам

Жылу берілудің түрін анықтаңыз?

Жауабы:
Жылу жылуөткізгіштік арқылы беріледі.
Пеш пен бала арасында контакт бар.

Жылу берілудің екі түрін көрсетіңіз?

Жауабы:
Энергия құм үстінде жатқан балаға сәулелену арқылы, ал құмнан жылуөткізгіштік арқылы беріледі.

Жылу берілудің қайсы түрінде зат алмасу процесі жүреді?

Жауабы:
Конвекция. Ауа айналымы.

Бағалау критерийлері:

- Жылу берілудің түрлерін ажыратады.
- Жылу берілу түрлеріне сипаттама береді.

Дескрипторлар :

- Жылу берілудің түрлеріне анықтама жазады.
- Жылу берілу түрлерін сипаттайды.

«Мәреге жету» әдісі

2- қадам

Не себепті ұшақтар мен зымырандар ақ және күміс түстес боялады?

Жауабы: Сәулені жақсы шағылдырады

Кірпіштен жасалған үйлерге қарағанда ағаштан жасалған үйлердің жылы болатыны неліктен?

Жауабы: тығыздығына байланысты ағаштың жылуөткізгіштігі кірпішке қарағанда төмен.

1. Жылуөткізгіштік
2. Конвекция
3. Сәулелену

Бағалау критерийі:

- Жылу берілу түрлерін ажыратады;
- Жылу берілудің тәуелді болатын себебін зерделейді

Дескрипторлар:

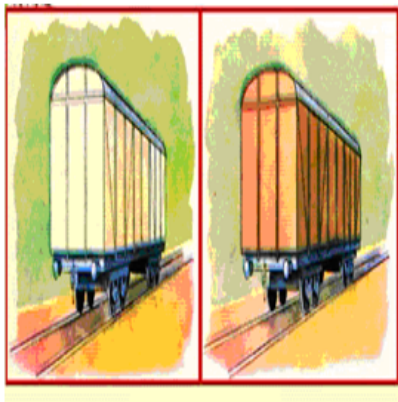
- Суреттен жылу берілу түрлерін анықтап, жазады;
- Жылу берілудің тәуелді болатын себебін түсіндіреді.

«Мәреге жету» әдісі

3-қадам

Азық-түлікті қай вагонмен тасыған дұрыс? Неліктен?

Жауабы:

Ақ түсті вагон сәулені жақсы шағылдырады. Температурасы төмен болу себебімен азық-түліктің балғындығы көбірек уақыт сақталады

Неліктен жылу құрылғыларын бөлменің төменгі бөлігіне орналастырады ?

Жауабы:

Конвекция. Жылы ауа төменнен жоғары қарай беріледі.

Неліктен қыста құстар мен жануарлар тоңбайды?

Жауабы:

Ауаның жылуөткізгіштігі нашар. Жүн арасындағы ауа дененің өз жылуын сақтауға көмектеседі

1. Жылуөткізгіштік
2. Конвекция
3. Сәулелену

Бағалау критерийлері:

- Жылу берілудің түрлерін ажыратады.
- Жылу берілу түрлеріне сипаттама береді.

Дескрипторлар:

- Суреттен жылу берілу түрлерін анықтап, жазады;
- Жылу берілудің тәуелді болатын себебін түсіндіреді.

Рефлексия

8.3.2.2 – жылу берілудің түрлерін салыстыру

Бағалау критерийлері:

- ❖ Жылу берілудің түрлерін ажыратады;
- ❖ Жылу берілу түрлеріне сипаттама береді;
- ❖ Жылу берілудің тәуелді болатын себебін зерделейді.

Өте тамаша

Жақсы

Орташа